

การสร้างสรรคินิทานทำมือเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการเด็กวัยแรกเกิด-2 ปี ผ่านกระบวนการจัดการองค์ความรู้ชุมชน: ชุมชนโรงคราม

The Creation of Handmade Storybooks to Enhance Development in Infants and
Toddlers Through Community Knowledge Management: Rong Kram Community

ระวีวรรณ ททรัพย์อินทร์¹ และ กุลนรีปริยา จิรัชอารีย์กุล²

Rawewan Sap-In, and Kulpriya Jiratareekul

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงสร้างสรรค์และเชิงออกแบบเรื่อง “การสร้างสรรคินิทานทำมือเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการเด็กวัยแรกเกิด-2 ปี ผ่านกระบวนการจัดการองค์ความรู้ชุมชน: ชุมชนโรงคราม” มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนา นิทานผ้าที่ปลอดภัยและเหมาะสมสำหรับเด็ก ศึกษาศักยภาพของสื่อต่อพัฒนาการประสาทสัมผัสและ กล้ามเนื้อมัดเล็ก และส่งเสริมการเรียนรู้วัฒนธรรมท้องถิ่นในรูปแบบรูปธรรม โดยใช้ผ้าอ้อมครามจากชุมชน โรงครามเป็นวัสดุหลัก ออกแบบตามแนวคิดของ Piaget, Montessori, Erikson และ Vygotsky และ ประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็ก

ผลการวิจัยพบว่า (1) สื่อมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะด้านความปลอดภัยและการกระตุ้นประสาทสัมผัส ส่วนด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและความน่าสนใจอยู่ในระดับมาก (2) นิทานทำมือที่ พัฒนาขึ้นเป็นต้นแบบสื่อสร้างสรรค์ที่บูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับกระบวนการเรียนรู้สมัยใหม่ ช่วย อนุรักษ์และถ่ายทอดอัตลักษณ์ผ้าอ้อมครามสู่ชุมชน และ (3) เนื้อหาที่นำเสนอผ่านสัญลักษณ์ไทยและวัสดุ ที่จับต้องได้จริง ช่วยให้เด็กปฐมวัยซึมซับวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านประสบการณ์ตรงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: นิทานทำมือ ผ้าอ้อมคราม พัฒนาการเด็ก ชุมชนโรงคราม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

---

¹ วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; College of Innovation Thammasat University;

Email: nuraweevan@gmail.com

² วิทยาลัยนวัตกรรม มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; College of Innovation Thammasat University; Email:

Kulpriya.jir@gmail.com

ABSTRACT

This creative and design-based research, "The Creation of Handmade Storybooks to Enhance Development in Infants and Toddlers (Birth to 2 Years) Through Community Knowledge Management: Rong Kram Community," aimed to develop a safe cloth storybook, evaluate its potential for sensory and fine motor development, and promote local culture through concrete media. Indigo-dyed fabric from the Rong Kram community was used as the primary material, guided by the theories of Piaget, Montessori, Erikson, and Vygotsky. The media was evaluated by child development experts.

The findings revealed: (1) The storybook achieved the highest level of appropriateness, particularly in safety and sensory stimulation, while fine motor skills and engagement were rated at a high level. (2) The handmade prototype successfully integrates local wisdom with modern learning, serving as a model for preserving and transmitting the cultural identity of indigo-dyed fabric. (3) The content, featuring Thai cultural symbols and tangible materials, effectively enables young children to absorb local heritage through direct experience from an early age.

Keywords: Handmade Storybook, Indigo-dyed Fabric, Child Development, Rong Kram Community, Local Wisdom

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วัยแรกเกิด-2 ปี (0-2 ปี) ถือเป็นช่วงเวลาทองของการพัฒนาสมองซึ่งส่งผลต่อศักยภาพในการเรียนรู้และพฤติกรรมของเด็กในระยะยาว งานวิจัยทางสมองและพัฒนาการพบว่า 90% ของการพัฒนาสมองเกิดขึ้นในช่วงสามปีแรกของชีวิต (Center on the Developing Child, Harvard University, 2010) เด็กในช่วงวัยนี้จะเรียนรู้ผ่านการสัมผัส การเคลื่อนไหว การมองเห็น การฟังเสียง และการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนมากกว่าการรับข้อมูลผ่านหน้าจอ โดยเฉพาะพัฒนาการด้านประสาทสัมผัสและกล้ามเนื้อมัดเล็ก (fine motor skills) คือรากฐานสำคัญในการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ในระยะต่อไป

ในปัจจุบัน พบว่าเด็กจำนวนมากในวัยนี้ต้องสัมผัสกับ "สื่อดิจิทัล" หรือ "หน้าจอ" ตั้งแต่อายุยังน้อย จากความสะดวกของผู้ปกครองในการใช้สื่อเหล่านี้เพื่อดึงความสนใจของเด็ก (Shah & Phadke, 2023) อย่างไรก็ตาม องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้แสดงจุดยืนชัดเจนว่า เด็กอายุต่ำกว่า 2 ปี ไม่ควรได้รับการสัมผัสกับหน้าจอเลย เพราะอาจส่งผลต่อการพัฒนาทางสมองและพฤติกรรมในระยะยาว เช่น มีปัญหา

สมาชิกรู้สึ้น ความสามารถในการควบคุมตนเองลดลง และทักษะทางสังคมบกพร่อง (World Health Organization, 2019)

กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2564) ระบุว่า การพัฒนาเด็กเล็กควรเน้นที่การส่งเสริมผ่านกิจกรรมที่ใช้ประสาทสัมผัส เช่น การเล่นจับต้อง การฟังนิทาน การโต้ตอบกับผู้เลี้ยงดู และกิจกรรมการเคลื่อนไหว มากกว่าการใช้สื่อเทคโนโลยี ซึ่งอาจส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการช้ากว่ามาตรฐาน ในขณะที่เดียวกันสื่อเพื่อพัฒนาเด็กในรูปแบบ "จับต้องได้" หรือ สื่อรูปธรรม (Tangible Media) เช่น นิทานภาพ หนังสือนิทานผ้า หรือของเล่นทำมือ กลับเป็นสื่อที่มีคุณค่าต่อการเรียนรู้ในช่วงวัยนี้เป็นอย่างมาก เนื่องจากสามารถกระตุ้นประสาทสัมผัส เสริมพัฒนาการการมองเห็น การได้ยิน การสัมผัส และการมีปฏิสัมพันธ์ทางอารมณ์กับผู้เลี้ยงดู

เมื่อพิจารณาในมิติของวัฒนธรรมท้องถิ่น พบว่าชุมชนหลายแห่งที่เคยมีเอกลักษณ์เฉพาะด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น การทอผ้า ย้อมผ้าคราม หรือการใช้วัสดุธรรมชาติในวิถีชีวิต กำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากเทคโนโลยีและการผลิตเชิงอุตสาหกรรม วัตถุดิบและผ้าท้องถิ่นที่เคยมีบทบาทในชีวิตประจำวันเริ่มถูกละเลย เยาวชนรุ่นใหม่จำนวนมากเติบโตมาโดยไม่เข้าใจถึงที่มา คุณค่า และความเชื่อมโยงของผ้าพื้นเมืองกับวิถีชีวิตของชุมชน

กรณีของ "ชุมชนโรงคราม" เป็นตัวอย่างที่สะท้อนปัญหานี้ได้ชัดเจน ชุมชนซึ่งเคยรุ่งเรืองจากการย้อมผ้าคราม กลับต้องเผชิญกับการลดลงของผู้สืบทอดภูมิปัญญา และการขาดโอกาสในการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับผ้าท้องถิ่นในบริบทที่เด็กและเยาวชนจะสามารถเข้าถึงและมีส่วนร่วมได้อย่างเป็นธรรมชาติและเหมาะสมกับวัย

ดังนั้น การออกแบบ "นิทานทำมือจากผ้าย้อมคราม" จึงถือเป็นการสร้างนวัตกรรมสื่อที่ผสมผสานระหว่างการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอายุวัยแรกเกิด-2 ปี และการสืบสานอัตลักษณ์วัฒนธรรมของชุมชนเข้าด้วยกัน โดยเน้นสื่อที่มีความปลอดภัยสำหรับเด็กเล็ก (ไม่มีชิ้นส่วนหลุดง่าย ไม่มีสีที่เป็นอันตรายต่อการอมกัดหรือขบคม) มีการเลือกใช้ผ้าย้อมครามที่มีพื้นผิวแตกต่างกันเพื่อส่งเสริมการสัมผัส มีลวดลาย สีสันทักกระตุ้นสายตา พร้อมทั้งถ่ายทอดเรื่องราวอย่างง่ายที่ช่วยให้ผู้ดูแลสามารถเล่านิทานพร้อมโต้ตอบกับเด็กได้

การวิจัยในครั้งนี้จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการสร้าง "สื่อสร้างสรรค์" ที่เชื่อมโยงการพัฒนาเด็กในช่วงวัยสำคัญเข้ากับการอนุรักษ์วัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ไม่เพียงแต่เพื่อพัฒนาเด็กในปัจจุบัน แต่ยังเป็นการปลูกเมล็ดพันธุ์แห่งการสืบสานอัตลักษณ์ท้องถิ่นตั้งแต่วัยเยาว์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อออกแบบและพัฒนานิทานทำมือที่ใช้ผ้าเป็นองค์ประกอบหลัก โดยคำนึงถึงความปลอดภัยและความเหมาะสมสำหรับเด็กวัยแรกเกิด-2 ปี
2. เพื่อเป็นต้นแบบในการอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมผ้าย้อมครามผ่านสื่อสร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงระหว่างการพัฒนาเด็กกับมรดกวัฒนธรรมของชุมชน
3. เพื่อส่งเสริมให้เด็กในช่วงวัยแรกเริ่มมีโอกาสสัมผัสและเรียนรู้เรื่องราววัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านสื่อที่จับต้องได้จริง

นิยามศัพท์

1. สื่อนิทานทำมือ หมายถึง สื่อการเรียนรู้ที่มีลักษณะเป็นหนังสือนิทานซึ่งออกแบบขึ้นเองโดยผู้วิจัย ใช้วัสดุจากผ้าท้องถิ่นเป็นองค์ประกอบหลัก มีภาพ เนื้อเรื่อง และวัสดุสัมผัสที่ช่วยกระตุ้นพัฒนาการเด็ก โดยเฉพาะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและการรับรู้ทางประสาทสัมผัส
2. ผ้าย้อมคราม หมายถึง ผ้าทอหรือผืนผ้าที่ผ่านกระบวนการย้อมสีด้วย "คราม" ที่ชุมชนโรงคราม ซึ่งเป็นสีย้อมธรรมชาติที่ได้จากต้นคราม (*Indigofera Tinctoria* หรือพืชในตระกูลเดียวกัน) โดยสีย้อมครามจะให้เขตรสีน้ำเงินหลากหลายระดับ ขึ้นอยู่กับจำนวนครั้งที่ย้อมและความเข้มข้นของน้ำย้อม
3. สื่อรูปธรรม (Tangible Materials) หมายถึง วัสดุหรือสิ่งของที่มีลักษณะจับต้องได้ สามารถมองเห็น สัมผัส หรือเคลื่อนย้ายได้จริง โดยเน้นให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อผ่านประสาทสัมผัสต่าง ๆ

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา
การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการสร้างสรรคินิทานทำมือเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยแรกเกิด-2 ปี โดยมีการบูรณาการองค์ความรู้จากชุมชนโรงคราม ซึ่งเป็นชุมชนที่มีภูมิปัญญาด้านการย้อมผ้าคราม โดยเนื้อหาครอบคลุม
  - การออกแบบและพัฒนานิทานทำมือจากผ้าย้อมครามและวัสดุผ้าอื่น ๆ
  - การส่งเสริมพัฒนาการด้านประสาทสัมผัสและกล้ามเนื้อมัดเล็ก
  - การบูรณาการองค์ความรู้และวัฒนธรรมท้องถิ่นในสื่อการเรียนรู้
  - การประเมินความเหมาะสมของสื่อโดยผู้เชี่ยวชาญ
2. ขอบเขตด้านประชากร
กลุ่มเป้าหมายหลัก: เด็กอายุวัยแรกเกิด-2 ปี
ผู้เชี่ยวชาญประเมินสื่อ: ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็กและการศึกษาปฐมวัย จำนวน 2 ท่าน

3. ขอบเขตด้านพื้นที่

ชุมชนโรงคราม ซึ่งเป็นแหล่งที่มาของผ้าย้อมครามและภูมิปัญญาท้องถิ่น การศึกษาและพัฒนาสื่อ
ดำเนินการโดยผู้วิจัย โดยใช้ข้อมูลและวัสดุจากชุมชนโรงคราม

4. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการศึกษาตั้งแต่ มกราคม - ธันวาคม 2568

ข้อจำกัดของวิจัย

งานวิจัยมุ่งเน้นการพัฒนาต้นแบบและการประเมินเชิงคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญเท่านั้น ทำให้ผลการ
ประเมินสะท้อนมุมมองเชิงวิชาชีพเป็นหลัก และยังไม่ได้ดำเนินการทดลองใช้ต้นแบบกับกลุ่มเป้าหมายจริง
ส่งผลให้ไม่สามารถสรุปผลด้านผลลัพธ์หรือการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการของเด็กได้โดยตรง ข้อค้นพบจึงเป็น
เพียงข้อเสนอแนะเบื้องต้นต่อความเหมาะสมของต้นแบบเท่านั้น

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเปียเจต์ (Jean Piaget)

ทฤษฎีของ Jean Piaget เน้นว่าเด็กวัยแรกเกิด-2 ปี อยู่ในระยะ "Sensorimotor Stage" หรือระยะ
ของการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว ซึ่งเป็นช่วงแรกของพัฒนาการทางความคิดในมนุษย์
เด็กในช่วงนี้เรียนรู้จากการสำรวจสิ่งแวดล้อมด้วยมือ ปาก ตา และหู การให้เด็กได้สัมผัส จับ บีบ กัด หรือ
ฟังเสียงของสิ่งต่าง ๆ จึงเป็นวิธีการเรียนรู้ที่ดีที่สุดในช่วงนี้

ลักษณะเด่นของพัฒนาการในช่วงนี้ คือ การเรียนรู้ผ่านการกระทำ (Learning by Doing)
การสำรวจโลกด้วยประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว การพัฒนา "วัตถุถาวร" (Object Permanence) –
ความสามารถในการรับรู้วัตถุยังคงมีอยู่แม้มองไม่เห็น และการทดลองซ้ำ ๆ (Repetitive Exploration)
เพื่อเรียนรู้ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล

งานวิจัยนี้นำแนวคิดของเปียเจต์มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบหนังสือผ้าที่เน้นการใช้วัสดุ
ที่หลากหลายและมีคุณสมบัติในการกระตุ้นประสาทสัมผัส เช่น ฝ้านุ่ม ผ้าหยาบ อุปกรณ์เสริมที่มีเสียง
เพื่อให้เด็กได้ทดลองจับ บีบ ดึง หรือเขย่า

ทฤษฎีของมอนเตสซอรี (Maria Montessori)

Maria Montessori เน้นความสำคัญของ "มือ" ในฐานะเครื่องมือหลักของการเรียนรู้ โดยเชื่อว่าเด็กเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อได้ "ลงมือทำ" ผ่านการสัมผัส การจัดการวัตถุ และการสำรวจสิ่งรอบตัวผ่านประสาทสัมผัสต่าง ๆ แนวคิดสำคัญของ Montessori สำหรับเด็กวัยแรกเกิด-3 ปี ได้แก่

"จิตใจดูดซับได้" (Absorbent Mind) – เด็กสามารถซึมซับข้อมูลจากสิ่งแวดล้อมโดยไม่ต้องมีการสอนอย่างเป็นทางการ "สภาพแวดล้อมที่เตรียมไว้ล่วงหน้า" (Prepared Environment) – สื่อและสิ่งของควรเหมาะสมกับระดับพัฒนาการ การเคลื่อนไหวอย่างอิสระเป็นหัวใจของการเรียนรู้ และการเรียนรู้ผ่านการสัมผัสวัสดุที่หลากหลาย

หนังสือผ้าในงานวิจัยนี้ถูกออกแบบตามแนวคิดของ Montessori โดยใช้ผ้าหลากเนื้อสัมผัส สีที่แตกต่างกันชัดเจน และเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกสำรวจด้วยตนเองโดยอิสระ

ทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของเอริกสัน (Erik Erikson)

Erikson เสนอว่าเด็กวัยทารกแรกเกิดถึง 1 ปีครึ่ง (0-18 เดือน) อยู่ในระยะ "ความไว้วางใจพื้นฐาน กับ ความไม่ไว้วางใจพื้นฐาน" (Trust vs. Mistrust) เด็กในช่วงวัยนี้จะเรียนรู้ว่าตนเองสามารถ "ไว้วางใจ" โลกภายนอกและผู้ดูแลได้หรือไม่ ผ่านการตอบสนองของผู้เลี้ยงดูต่อความต้องการพื้นฐาน

นิทานทำมือจึงมีบทบาทในการสร้างความผูกพันระหว่างเด็กกับผู้ดูแลผ่านกิจกรรมเล่านิทานหรือเล่นร่วมกัน ซึ่งช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกปลอดภัย ไว้วางใจ และพร้อมเปิดรับการเรียนรู้ ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์และความมั่นคงทางจิตใจ

แนวคิดของไวก็อตสกี (Lev Vygotsky)

Vygotsky เสนอแนวคิด Zone of Proximal Development (ZPD) หรือเขตพัฒนาการใกล้เคียง ซึ่งเด็กวัยแรกเกิด-2 ปี ยังไม่สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้เต็มที่ แต่สามารถทำได้เมื่อมีผู้รู้มากกว่า (More Knowledgeable Other - MKO) คอยช่วยชี้แนะ

การใช้หนังสือผ้าจึงไม่เพียงเป็นสื่อสำหรับเด็กเล่นเท่านั้น แต่ยังเป็น "พื้นที่เรียนรู้ร่วม" ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ เช่น การชี้ภาพ พูดชื่อสัตว์ หรือทำเสียงประกอบ ซึ่งเป็นรูปแบบของการ "ค้ำจุนทางสังคม" (Scaffolding) ช่วยให้เด็กค่อย ๆ พัฒนาทักษะใหม่ ๆ

พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กวัยแรกเกิด-2 ปี

พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก (Fine Motor Skills) เป็นความสามารถในการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อขนาดเล็ก ซึ่งมีความสำคัญต่อการหยิบจับ บีบ ดึง พลิก และการใช้งานมือในชีวิตประจำวัน โดยมีพัฒนาการตามช่วงอายุดังนี้:

0-2 เดือน - กำมือแน่น จับของเล่นได้ชั่วคราว นำมือเข้าปาก

3-5 เดือน - จับและดึงของเล่น นำมือมาเล่นตรงกลางลำตัว

6-8 เดือน - หยับของเล่มเป็นแนวโค้ง ใช้การจับแบบฝ่ามือ

12-14 เดือน - ใสของลงช่อง ใช้การจับแบบหนีบปลายนิ้ว เริ่มใช้ช้อน

15-18 เดือน - วางซ้อนบล็อกได้ 2-3 ชั้น ใส่รูปทรงลงในบอร์ด

19-24 เดือน - พลิกหน้าหนังสือได้ครั้งละ 3 หน้า วางซ้อนบล็อกได้มากขึ้น

ซึ่งการออกแบบหนังสือผ่านข้อมูลพัฒนาการเหล่านี้มาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดขนาดรูปแบบ และกิจกรรมที่เหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย

พัฒนาการด้านการมองเห็นของทารก

งานวิจัยของ Brown และคณะ (2015) พบว่าทารกแรกเกิดมีระดับความไวต่อความเปรียบต่าง (contrast sensitivity) ที่ต่ำ โดยเฉพาะในช่วงแรกเกิดถึง 6 เดือน ทำให้ทารกสามารถมองเห็นเฉพาะสิ่งที่มีความเปรียบต่างสูง เช่น ภาพขาว-ดำ หรือสีที่ตัดกันชัดเจน

ตามแนวคิดของ Teller และ Bornstein (1987) ทารกแรกเกิดมีการตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงของแสงและเงา รวมถึงสามารถแยกความแตกต่างของสีบางสี โดยเฉพาะสีเขียว ดำ และสีโทนร้อนอย่างสีแดง

งานวิจัยนี้นำข้อมูลดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบหนังสือผ้า โดยเน้นการใช้คูสีที่ตัดกันชัดเจน รูปทรงง่าย และภาพไม่ซับซ้อน เพื่อให้เด็กสามารถมองเห็นและจดจำได้ดีขึ้น

แนวคิดเรื่องสื่อรูปธรรม (Tangible Materials)

สื่อรูปธรรม คือวัสดุหรือสิ่งของที่มีลักษณะจับต้องได้ สามารถมองเห็น สัมผัส หรือเคลื่อนย้ายได้จริง โดยเน้นให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อผ่านประสาทสัมผัสต่าง ๆ (สุวิมล ว่องวาณิช, 2551)

ตามแนวคิดของ Jean Piaget (1964) การเรียนรู้ของเด็กวัยแรกเกิด-2 ปี อยู่ในระยะพัฒนาการทางปัญญาที่เรียกว่า "ระยะก่อนปฏิบัติการทางความคิด" (Preoperational Stage) ซึ่งเด็กวัยนี้จะเรียนรู้ได้ดีผ่านวัตถุที่เป็นรูปธรรม เพราะยังไม่สามารถเข้าใจแนวคิดเชิงนามธรรมได้นัก

Berk & Mayers (2019) กล่าวว่า การใช้สื่อรูปธรรมกับเด็กอายุวัยแรกเกิด-2 ปีนั้น เป็นแนวทางที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมองและการเรียนรู้ของเด็กในวัยนี้ ซึ่งยังคงอาศัยการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงผ่านประสาทสัมผัสอย่างเข้มข้น

ทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital)

แนวคิด "ทุนทางวัฒนธรรม" ของ Bourdieu (1986) อธิบายทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่สั่งสมอยู่ในชุมชน ทั้งในรูปแบบความเชื่อ ค่านิยม วิถีชีวิต หรือภูมิปัญญาที่สามารถนำไปใช้สร้างประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมได้ Bourdieu แบ่งทุนทางวัฒนธรรมออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ (1) ทุนทางวัฒนธรรมแบบฝังตัว (Embodied State) หมายถึง ความรู้และทักษะที่สั่งสมในตัวบุคคล (2) ทุนทางวัฒนธรรมที่ถูกทำให้เป็นวัตถุ (Objectified State) หมายถึง วัตถุหรือสินค้าที่สะท้อนวัฒนธรรม และ (3) ทุนทางวัฒนธรรมที่สถาปนาโดยสถาบัน (Institutionalized State) หมายถึง มาตรฐานหรือการรับรอง

ฝ่ายอุตสาหกรรมสามารถวิเคราะห์ในฐานะทุนทางวัฒนธรรมทั้งสามประเภท และการนำมาสร้างเป็นสื่อการเรียนรู้เป็นการยกระดับคุณค่าและสร้างมูลค่าเพิ่มทางวัฒนธรรม

การบูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นในสื่อสำหรับเด็ก

Jerome Bruner (1990) กล่าวว่า เด็กเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อมีการเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับบริบทชีวิตจริง หรือที่เรียกว่า narrative mode of knowing การสอดแทรกวัฒนธรรมท้องถิ่นลงในสื่อเด็กจึงทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย (meaningful learning)

UNESCO (2003) เน้นว่า การศึกษาในระดับปฐมวัยควรมีการ "เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่น" (local cultural context) เพราะจะช่วยให้เด็กเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และพัฒนาความภาคภูมิใจในรากเหง้าของตนเอง ซึ่งเป็นรากฐานของ "ความมั่นคงทางอารมณ์" และ "พหุวัฒนธรรม" ในระยะยาว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยของ Goh และคณะ (2023) เรื่อง "The Use of Sensory Textile Books to Encourage Creativity Among Preschool Children: A Case Study" ศึกษาการใช้หนังสือผ้าสัมผัส (Sensory Textile Books) เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัย พบว่าหนังสือผ้าที่ออกแบบด้วยวัสดุสิ่งทอหลากพื้นผิวมีส่วนช่วยกระตุ้นทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็ก ความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการของเด็กได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะเมื่อใช้ร่วมกับแนวทางการเรียนรู้แบบมอนเตสซอรี

แนวคิดดังกล่าวช่วยให้คำนึงถึงการออกแบบหนังสือผ้าของโดยเน้นการใช้วัสดุหลายลักษณะเพื่อกระตุ้นประสาทสัมผัส พร้อมเสริมทักษะกล้ามเนื้อเล็กและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กวัย 0-2 ปี โดยสอดคล้องกับแนวทางการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ ของ Piaget และ Montessori

งานวิจัยของ Reid-Walsh และ Rouse (2023) เรื่อง "Understanding the Design Values of Baby Books: Materiality, Co-presence and Remediation" ศึกษาคุณค่าด้านการออกแบบของหนังสือสำหรับเด็กผ่านกรอบแนวคิดด้าน "วัตถุวิสัย" (materiality), "ความร่วมมือปรากฏ" (co-presence) และ "การปรับ

รูปแบบสื่อ" (remediation) พบว่าหนังสือสำหรับเด็กวัยทารกควรได้รับการออกแบบอย่างใส่ใจใน "ประสบการณ์สัมผัส" และ "ความร่วมมือทางสังคม" มากกว่าการเน้นเนื้อหาเฉพาะด้านการเรียนรู้

หลักการออกแบบตามกรอบ materiality และ co-presence ช่วยกำหนดทิศทางของการพัฒนาหนังสือผ้าในงานวิจัยนี้ให้เน้น การจับต้องง่าย เนื้อผ้านุ่มปลอดภัย สีเส้นเป็นมิตร และส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแลกับเด็ก ขณะใช้งาน รวมทั้งช่วยอธิบายเหตุผลว่าหนังสือผ้าสำหรับเด็กวัย 0-2 ปีควรเน้นประสบการณ์ร่วมมากกว่าความรู้ที่เป็นนามธรรม

งานวิจัยของ Carroll (2022) เรื่อง "Young children's encounters with textiles: Touch, materiality and learning" เสนอแนวคิดที่ว่าวัสดุผ้าไม่ควรถูกมองว่าเป็นเพียงพื้นผิวที่สัมผัสได้เท่านั้น แต่ควรถูกเข้าใจว่าเป็น "สื่อที่มีชีวิต" (living material) ซึ่งช่วยเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจ เรียนรู้ และสร้างความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านการสัมผัสอย่างมีความหมาย

ช่วยกำหนดทิศทางว่าหนังสือผ้าที่พัฒนาขึ้นควรเป็นสื่อที่ใช้เล่นร่วมกันได้ง่าย กระตุ้นการสื่อสาร และการสร้างความผูกพันระหว่างผู้ดูแลกับเด็ก ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการด้านประสาทสัมผัสและการเรียนรู้ของเด็ก

งานวิจัยของ ชนกสุดา เชื้อชวด (2565) เรื่อง "ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึง 2 ปีของผู้ดูแล อำเภอลานสัก จังหวัดอุทัยธานี" พบว่า เวลาในการเล่นกับเด็ก (ต่อวัน) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลในการทำนายพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างมีนัยสำคัญเป็นอันดับแรกในกลุ่มปัจจัยที่ศึกษา แสดงให้เห็นว่าการจัดสรรเวลาสำหรับการมีปฏิสัมพันธ์และกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้ดูแลกับเด็ก เป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญสูงสุดในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยแรกเกิดถึง 2 ปี ซึ่งเน้นย้ำความสำคัญของ "ความร่วมมือปรากฏ" และ "ความร่วมมือทางสังคม" ในการเรียนรู้ของเด็ก

การออกแบบหนังสือผ้าให้ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์และการเล่นร่วมกันระหว่างผู้ดูแลกับเด็ก เนื่องจากผลวิจัยเดิมชี้ว่าปัจจัยเวลาในการเล่นร่วมกันเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดต่อพัฒนาการเด็กวัยแรกเกิดถึง 2 ปี ดังนั้นสื่อที่พัฒนาขึ้นจึงถูกออกแบบให้ผู้ดูแลสามารถเข้าร่วมกับเด็กได้ง่าย เพื่อเพิ่มโอกาสการมีส่วนร่วมและส่งเสริมพัฒนาการอย่างมีประสิทธิภาพ

งานวิจัยของ ธนิกา หุตะกมล และคณะ (2565) เรื่อง "การพัฒนาต้นแบบของเล่นเด็กปฐมวัยด้วยผ้าทอพื้นเมือง" พบว่า ผ้าทอพื้นเมืองมีความคงทนเพียงพอสำหรับใช้เป็นของเล่นเด็ก และของเล่นต้นแบบได้รับความพึงพอใจจากผู้ปกครองในระดับมาก โดยเฉพาะด้านความปลอดภัยและการส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดเล็ก สะท้อนให้เห็นว่าการใช้วัสดุท้องถิ่นสามารถพัฒนาเป็นสื่อเสริมพัฒนาการที่เหมาะสมกับเด็กวัย 0-2 ปีได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับแนวคิดการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสและการลงมือปฏิบัติของเด็กเล็ก

ผลลัพธ์จากงานวิจัยนี้สนับสนุนการเลือกใช้วัสดุท้องถิ่นในการสร้างหนังสือผ้าโดยเน้นความปลอดภัย ความคงทน และความเหมาะสมต่อการจับเล่นของเด็กเล็ก ตลอดจนสอดคล้องกับแนวทางการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสและวัสดุรูปธรรมของ Piaget และ Montessori

ระเบียบวิธีวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสร้างสรรค์ (Creative Research) ผสมผสานกับแนวทางการวิจัยเชิงออกแบบ (Design-based Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อออกแบบ พัฒนา และประเมินผล สื่อนิทานทำมือจากผ้าท้องถิ่นที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กวัยแรกเกิด-2 ปี ได้แก่ การใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก การรับรู้ผ่านประสาทสัมผัส และการเรียนรู้ทางวัฒนธรรม

2. ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การรวบรวมข้อมูล

ศึกษาข้อมูลและวัสดุจากชุมชนโรงครามที่เหมาะสม ผ่านการลงพื้นที่และสัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชน เพื่อทำความเข้าใจประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญาการย้อมคราม และกระบวนการผลิตผ้าคราม

ทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวข้องกับพัฒนาการเด็กวัยแรกเกิด-2 ปี จากเอกสารวิชาการ งานวิจัย บทความ และแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้

ศึกษาทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทฤษฎีของ Piaget, Montessori, Erikson, และ Vygotsky และศึกษาแนวคิดเรื่องสื่อรูปธรรม หนังสือสำหรับเด็ก และการบูรณาการวัฒนธรรมท้องถิ่นในสื่อการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การออกแบบและพัฒนาสื่อ

กำหนดเนื้อเรื่องที่เรียบง่าย กระตุ้นการเรียนรู้ และสอดคล้องกับวัฒนธรรมไทย โดยเลือกหัวข้อที่เด็กคุ้นเคยและสามารถเชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน ออกแบบให้สอดคล้องกับพัฒนาการเด็ก โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของสี ขนาด รูปทรง พื้นผิว และกิจกรรมที่เด็กสามารถทำได้ในแต่ละช่วงวัย

ออกแบบ "นิทานทำมือ" จำนวน 5 หน้า ประกอบด้วย

- หน้า 1 รถตุ๊กตุ๊ก (มีล้อหมุนได้)
- หน้า 2 ช้างไทย (หูบีบมีเสียง)
- หน้า 3 ดอกบัวสามมิติ (พื้นผิวหลากหลาย)
- หน้า 4 แผลงผักจำลอง (หยิบจับได้)
- หน้า 5 ระบายผ้า (มีกระดิ่งส่งเสียง)

เลือกวัสดุที่ปลอดภัยและเหมาะสมกับการสัมผัสของเด็ก ได้แก่ ผ้าย้อมคราม ผ้าฝ้าย ผ้าขนนุ่ม ผ้าขนพู่ กระดิ่ง และวัสดุที่บีบแล้วมีเสียง โดยทุกวัสดุต้องปลอดสารเคมี ไม่มีขอบคม และไม่มีชิ้นส่วนหลุดง่าย

จากนั้นจัดทำต้นแบบ (Prototype) ของนิทานทำมือ โดยการร่างแบบ ตัดผ้า เย็บประกอบ และติดตั้งอุปกรณ์เสริมต่าง ๆ ตามแบบที่ออกแบบไว้

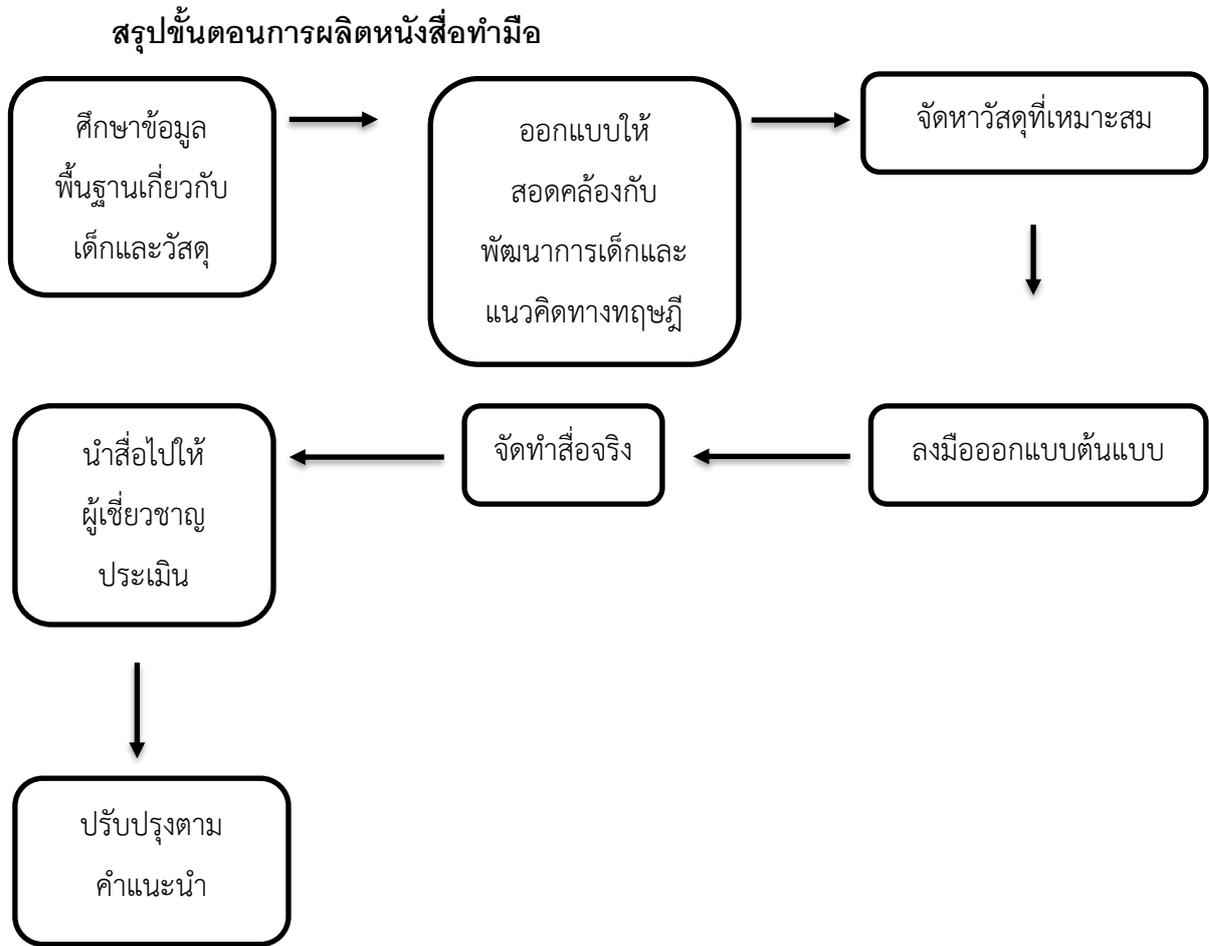
ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผล

พัฒนาแบบประเมินความเหมาะสมของสื่อ แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 การประเมินองค์ประกอบของหนังสือ ได้แก่ ความปลอดภัยของวัสดุ ความเหมาะสมของสีและภาพ การกระตุ้นประสาทสัมผัส การส่งเสริมกล้ามเนื้อมัดเล็ก ความเหมาะสมของเนื้อหา ความเหมาะสมกับวัย ความน่าสนใจ และความทนทาน

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจโดยรวม นำสื่อไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็กและการศึกษาปฐมวัย จำนวน 2 ท่าน ประเมินความเหมาะสม โดยใช้แบบประเมินที่พัฒนาขึ้น รับฟังข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาสื่อให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงและพัฒนา วิเคราะห์ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ปรับปรุงสื่อตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ทั้งในด้านวัสดุ การออกแบบ และกิจกรรม เพื่อให้สื่อมีความเหมาะสมและมีคุณภาพสูงขึ้น จัดทำสื่อฉบับสมบูรณ์ พร้อมคู่มือ การใช้งานสำหรับผู้ปกครองและผู้ดูแล

ภาพ 1 ขั้นตอนการผลิตหนังสือทำมือ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

1. การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการลงพื้นที่ชุมชนโรงคราม มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยจัดกลุ่มแนวคิด (Thematic Coding) ตามประเด็นสำคัญ ได้แก่

- ความปลอดภัยของวัสดุสำหรับเด็ก
- การส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก
- การกระตุ้นประสาทสัมผัส
- การบูรณาการอัตลักษณ์ท้องถิ่น
- ภูมิปัญญาการย้อมครามและคุณค่าทางวัฒนธรรม

2. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

ข้อมูลจากแบบประเมินความเหมาะสมของสื่อถูกวิเคราะห์โดยใช้

- การนับความถี่ (Frequency Count) ของระดับการให้ความเห็น
- การคำนวณร้อยละ (Percentage)
- ค่าเฉลี่ย (Mean) - แสดงแนวโน้มกลางของคะแนนประเมิน

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

4.51-5.00 = มากที่สุด

3.51-4.50 = มาก

2.51-3.50 = ปานกลาง

1.51-2.50 = น้อย

1.00-1.50 = น้อยที่สุด

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กอายุวัยแรกเกิด-2 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายหลักที่สื่อถูกออกแบบมาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการ และผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็กและการศึกษาปฐมวัย ที่มีความรู้และประสบการณ์ในการประเมินสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กเล็ก

กลุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสร้างสรรค์และพัฒนา จึงไม่มีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างเด็กมาทดลองใช้สื่อโดยตรง แต่มีการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญมาประเมินความเหมาะสมของสื่อ ดังนี้:

ผู้เชี่ยวชาญประเมินสื่อ จำนวน 2 ท่าน มีคุณสมบัติดังนี้:

- มีความรู้และประสบการณ์ด้านพัฒนาการเด็กและ/หรือการศึกษาปฐมวัย อย่างน้อย 5 ปี
- มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปในสาขาที่เกี่ยวข้อง เช่น พัฒนาการเด็ก การศึกษาปฐมวัย จิตวิทยาพัฒนาการ หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง
- มีประสบการณ์ในการประเมินหรือพัฒนาสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กเล็กและยินดีสละเวลาในการประเมิน และให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาสื่อ

วิธีการคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาจากคุณสมบัติที่กำหนดไว้ข้างต้น และความเชี่ยวชาญที่หลากหลายเพื่อให้ได้มุมมองที่ครอบคลุม

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล

1. แบบบันทึกการลงพื้นที่ สำหรับบันทึกข้อมูลจากการลงพื้นที่ชุมชนโรงคราม ได้แก่ ประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญาการย้อมคราม กระบวนการผลิต และข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. แบบสัมภาษณ์ สำหรับสัมภาษณ์ผู้รู้ในชุมชนเกี่ยวกับภูมิปัญญาการย้อมผ้าคราม ประวัติศาสตร์ และปัญหาที่ชุมชนเผชิญ
3. แบบตรวจสอบรายการ (Checklist) สำหรับตรวจสอบความครบถ้วนของเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมถึงความครบถ้วนของวัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสื่อ

เครื่องมือในการประเมินผล

แบบประเมินความเหมาะสมของสื่อ แบ่งเป็น 2 ตอน โดยประกอบด้วย

ตอนที่ 1 การประเมินองค์ประกอบของหนังสือ ประกอบด้วย 8 รายการ ดังนี้

1. ความปลอดภัยของวัสดุที่ใช้
2. ความเหมาะสมของสีและภาพ
3. การกระตุ้นประสาทสัมผัส
4. การส่งเสริมกล้ามเนื้อมัดเล็ก (เปิด ปิด หยิบ ขยำ)
5. ความเหมาะสมของเนื้อหา
6. ความเหมาะสมของเนื้อเรื่องกับวัย
7. ความน่าสนใจของเนื้อเรื่อง
8. ความทนทานของวัสดุ (ใช้งานได้จริง)

โดยแต่ละรายการมีระดับการประเมิน 5 ระดับ ได้แก่

- มากที่สุด (5 คะแนน)
- มาก (4 คะแนน)
- ปานกลาง (3 คะแนน)
- น้อย (2 คะแนน)
- น้อยที่สุด (1 คะแนน)

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจโดยรวม ในประเด็นต่อไปนี้

- ความพึงพอใจโดยรวมต่อนิทานทำมือ
- ความเหมาะสมของนิทานทำมือต่อเด็กอายุวัยแรกเกิด-2 ปี
- ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมโดยรวม

คุณภาพของเครื่องมือ

แบบประเมินความเหมาะสมของสื่อได้รับการตรวจสอบคุณภาพโดย ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง ความครอบคลุม และความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

สื่อที่พัฒนา: นิทานทำมือจากผ้าอ้อมคราม จำนวน 1 เล่ม ประกอบด้วย 5 หน้า

1. หน้า 1 รถตุ๊กตุ๊ก

- วัสดุ คือ ผ้าอ้อมคราม ผ้าฝ้าย ล้อที่หมุนได้
- จุดประสงค์ คือ กระตุ้นการเข้าใจล้ามเนื้อมัดเล็กผ่านการหมุนล้อ เรียนรู้เชิงเหตุและผล

2. หน้า 2 ช้างไทย

- วัสดุ คือ ผ้าขนนุ่ม ผ้าอ้อมคราม วัสดุบีบแล้วมีเสียง
- จุดประสงค์ คือ กระตุ้นประสาทสัมผัสการฟังและการบีบ เรียนรู้สัญลักษณ์ความเป็นไทย

3. หน้า 3 ดอกบัวสามมิติ

- วัสดุ คือ ผ้าฝ้าย ผ้าขนฟู ผ้าอ้อมคราม
- จุดประสงค์ คือ กระตุ้นการสัมผัสพื้นผิวที่หลากหลาย พัฒนาการรับรู้สามมิติ

4. หน้า 4 แปลงผักจำลอง

- วัสดุ คือ ผ้าอ้อมคราม ผ้าฝ้าย ผักจำลองที่ถอดออกได้
- จุดประสงค์ คือ ฝึกการหยิบจับ การจัดเรียง เรียนรู้เกี่ยวกับผักพื้นบ้านไทย

5. หน้า 5 ระนาดผ้า

- วัสดุ คือ ผ้าหลายเนื้อสัมผัส กระดิ่ง
- จุดประสงค์ คือ กระตุ้นการได้ยิน การสัมผัส เรียนรู้เครื่องดนตรีไทย

ตัวอย่างหน้าหนังสือทำมือ

หน้าที่ 1 รถตุ๊กตุ๊ก

หน้าที่ 2 ช้างไทย

ลักษณะทั่วไปของสื่อ

- ขนาด 20 x 20 เซนติเมตร (เหมาะสมสำหรับมือเด็ก)
- น้ำหนัก ประมาณ 200-250 กรัม (เบาพอที่เด็กหยิบจับได้)
- การเย็บ เย็บด้วยมือและพร้อมเลือกเทคนิคการเย็บที่มีความแข็งแรงและไม่หลุดง่าย
- ความปลอดภัย ไม่มีชิ้นส่วนหลุดง่าย ไม่มีขอบคม ใช้วัสดุปลอดภัย

ผลการวิจัย

1. ผลการออกแบบและพัฒนานิทานทำมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบและพัฒนานิทานทำมือจากผ้าอ้อมความเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยแรกเกิด-2 ปี สำเร็จตามวัตถุประสงค์ โดยนิทานทำมือที่พัฒนาขึ้นมีลักษณะ ดังนี้

1.1 องค์ประกอบของนิทานทำมือ นิทานทำมือจำนวน 1 เล่ม ประกอบด้วย 5 หน้า แต่ละหน้ามีการออกแบบให้สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการเด็กและเน้นการกระตุ้นพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ได้แก่

รถตุ๊กตุ๊ก - เน้นการพัฒนาความเข้าใจเชิงเหตุและผล (Cause-Effect) ผ่านการหมุนล้อรถ พัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก และสร้างความคุ้นเคยกับสัญลักษณ์ความเป็นไทย

ช้างไทย - เน้นการกระตุ้นประสาทสัมผัสการฟังผ่านเสียงที่เกิดจากการบีบหูช้าง พัฒนาการประสานมือ-ตา และเรียนรู้สัญลักษณ์สัตว์ประจำชาติ

ดอกบัวสามมิติ - เน้นการสัมผัสพื้นผิวที่หลากหลาย (ผ้าฝ้าย ผ้าขนฟู ผ้าอ้อมความ) พัฒนาการรับรู้สามมิติ และเรียนรู้ดอกไม้ในวัฒนธรรมไทย

แปลงผักจำลอง - เน้นการฝึกทักษะการหยิบจับ การจัดเรียง พัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก และเรียนรู้เกี่ยวกับผักพื้นบ้านไทย

ระนาดผ้า - เน้นการกระตุ้นหลายประสาทสัมผัสพร้อมกัน (การได้ยิน การสัมผัส) ผ่านกระดิ่งและผ้าหลายเนื้อสัมผัส และเรียนรู้เครื่องดนตรีไทย

1.2 วัสดุที่ใช้ในการสร้างสรรค์ นิทานทำมือใช้วัสดุที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นประสาทสัมผัส ได้แก่

ผ้าอ้อมความ (ใช้ทุกหน้า) - เป็นวัสดุหลักที่เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

ผ้าฝ้าย - มีพื้นผิวเรียบ นุ่ม เหมาะสำหรับเด็กสัมผัส

ผ้าขนฟู - สร้างความแตกต่างของเท็กซ์เจอร์

ผ้าขนนุ่ม - ให้ความรู้สึกอบอุ่น สบายมือ

กระดิ่ง - กระตุ้นการได้ยินและเรียนรู้เชิงเหตุและผล

วัสดุบีบแล้วมีเสียง - ส่งเสริมการประสานมือ-ตาและทักษะการใช้กล้ามเนื้อเล็ก

1.3 ความปลอดภัยและความทนทาน นิทานทำมือถูกออกแบบโดยคำนึงถึงความปลอดภัย
เป็นสำคัญ

- ไม่มีชิ้นส่วนหลุดง่าย
- ไม่มีขอบคมที่อาจเป็นอันตราย
- ใช้วัสดุปลอดภัยไม่มี เหมาะสำหรับเด็กเล็ก
- การเย็บแข็งแรงทนทาน สามารถใช้งานซ้ำได้
- สามารถซักทำความสะอาดได้

2. ผลการประเมินความเหมาะสมโดยผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาการเด็กจำนวน 2 ท่าน ได้ประเมินความเหมาะสมของนิทานทำมือ
โดยผลการประเมินสรุปได้ ดังนี้

2.1 ผลการประเมิน

รายการประเมิน	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2	ค่าเฉลี่ย	ระดับ ความเหมาะสม
ความปลอดภัยของวัสดุที่ใช้	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	5.00	มากที่สุด
ความเหมาะสมของสีและภาพ	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	3.00	ปานกลาง
การกระตุ้นประสาทสัมผัส	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	5.00	มากที่สุด
การส่งเสริมกล้ามเนื้อเล็ก	ปานกลาง (3)	มาก (4)	3.50	มาก
ความเหมาะสมของเนื้อหา	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	5.00	มากที่สุด
ความเหมาะสมกับวัย	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	5.00	มากที่สุด
ความน่าสนใจของเนื้อเรื่อง	มาก (4)	มากที่สุด (5)	4.50	มาก
ความทนทานของวัสดุ	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	5.00	มากที่สุด

ค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 8 รายการ = 4.50 อยู่ในระดับ มาก

2.2 ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1

ด้านการส่งเสริมกล้ามเนื้อมัดเล็ก - แนะนำให้เพิ่มส่วนที่มีตีนตุ๊กแก เพื่อให้เด็กได้ฝึกการดึงเข้ามา ซึ่งจะช่วยให้เสริมทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กได้ดียิ่งขึ้น

ด้านความเหมาะสมของสีและภาพ - แนะนำให้ปรับสีและคอนทราสต์ของวัสดุในแต่ละหน้าให้ชัดเจนขึ้น เพื่อให้เด็กสามารถสังเกตความแตกต่างระหว่างวัตถุและเรียนรู้รูปแบบได้ดีขึ้น

ด้านการใช้งาน - แนะนำให้เพิ่มป้ายหรือสัญลักษณ์เล็ก ๆ บนบางส่วนของสื่อ เพื่อช่วยผู้ปกครองชี้แนะกิจกรรมให้เด็กทำอย่างถูกวิธี

ด้านความทนทาน - การเย็บด้วยมืออาจเป็นข้อจำกัดในด้านวัสดุบางอย่างอันอาจหลุดง่าย หากใช้การเย็บด้วยจักรมาช่วยจะทำให้วัสดุแข็งแรงและทนทานมากขึ้น

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2

ด้านความเหมาะสมของสีและภาพ - สีและภาพมีความเหมาะสม แต่อาจปรับปรุงให้มีความสดใสและตัดกันชัดเจนยิ่งขึ้นในบางหน้า

ด้านขนาดและรูปแบบ - แนะนำให้ปรับขนาดของวัตถุให้เหมาะสมกับมือเด็กวัยแรกเกิด-2 ปี เพื่อให้จับ กด หรือบีบได้ง่ายและปลอดภัย

ด้านการดูแลรักษา - แนะนำให้ใส่แนวทางการทำความสะอาดวัสดุที่เด็กสัมผัสบ่อย เพื่อให้พ่อแม่สามารถดูแลได้ง่ายและปลอดภัยต่อสุขภาพ

2.3 ความพึงพอใจโดยรวม

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 2 ท่าน แสดงความพึงพอใจโดยรวมต่อนิทานทำมือ อยู่ในระดับ มากที่สุด และประเมินว่านิทานทำมือมีความเหมาะสมกับเด็กอายุวัยแรกเกิด-2 ปี

3. การปรับปรุงสื่อตามข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาพิจารณาและปรับปรุงสื่อ ดังนี้

ปรับปรุงสีและคอนทราสต์ ในหน้าที่มีความตัดกันของสีไม่ชัดเจนพอ โดยเลือกใช้ผ้าที่มีสีตัดกันชัดเจนยิ่งขึ้น จัดทำคู่มือการใช้งาน สำหรับผู้ปกครอง ที่มีคำแนะนำในการเล่ากิจกรรมแต่ละหน้า รวมถึงวิธีการทำความสะอาดและดูแลรักษา และปรับขนาดของอุปกรณ์เสริม บางส่วนให้เหมาะสมกับมือเด็กมากขึ้น

เมื่อพิจารณารายบุคคล ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1 ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในด้านการส่งเสริมกล้ามเนื้อมัดเล็ก โดยเห็นว่าหากเพิ่มส่วนที่ใช้ตีนตุ๊กแกจะช่วยให้เด็กได้ฝึกการดึงและเสริมทักษะได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังแนะนำให้ปรับสีและคอนทราสต์ของภาพให้ชัดเจนขึ้น รวมถึงเสนอให้เพิ่มสัญลักษณ์เล็ก ๆ

เพื่อช่วยให้ผู้ปกครองสามารถชี้แนะกิจกรรมได้อย่างถูกต้อง และให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับความทนทานของสื่อว่าการเย็บด้วยมือเพียงอย่างเดียวอาจหลุดง่าย จึงควรเสริมด้วยการเย็บจักรในบางส่วน

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2 มีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องสีและภาพ โดยระบุว่าสื่อมีความเหมาะสมอยู่แล้ว แต่บางหน้าสามารถปรับให้สดใสและมีความตัดกันมากขึ้นเพื่อดึงดูดความสนใจของเด็ก นอกจากนี้ยังให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับขนาดองค์ประกอบบนสื่อว่าควรปรับให้เหมาะสมกับมือเด็กวัยแรกเกิดถึงสองปีเพื่อให้จับ บีบ หรือกดได้ง่ายขึ้น พร้อมทั้งเสนอให้เพิ่มคำแนะนำเกี่ยวกับการดูแลรักษาและวิธีการทำความสะอาดวัสดุที่เด็กสัมผัสบ่อย เพื่อความปลอดภัยด้านสุขอนามัยของเด็ก

เมื่อสรุปความพึงพอใจโดยรวม ผู้เชี่ยวชาญทั้งสองท่านประเมินว่านิทานทำมือมีความเหมาะสมกับเด็กในช่วงวัยแรกเกิดถึงสองปีอยู่ในระดับ "มากที่สุด" และเห็นว่าสื่อสามารถส่งเสริมพัฒนาการได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับผลคะแนนเชิงปริมาณที่สะท้อนระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับสูง ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการปรับปรุงสื่อตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เช่น การเพิ่มตีนตุ๊กแก การปรับสีและคอนทราสต์ การจัดทำคู่มือประกอบสื่อสำหรับผู้ปกครอง รวมถึงการปรับขนาดองค์ประกอบบางส่วนให้เหมาะสมกับการใช้งานของเด็กมากยิ่งขึ้น

สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การสร้างสรรคินิทานทำมือเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการเด็กวัยแรกเกิด-2 ปี ผ่านกระบวนการจัดการองค์ความรู้ชุมชน: ชุมชนโรงคราม" มีผลการวิจัยที่สามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

ผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ออกแบบและพัฒนานิทานทำมือที่ใช้ผ้าเป็นองค์ประกอบหลัก โดยคำนึงถึงความปลอดภัยและความเหมาะสมสำหรับเด็กวัยแรกเกิด-2 ปี

ผลการดำเนินงานพบว่า ผู้วิจัยสามารถออกแบบและพัฒนานิทานทำมือที่ใช้ผ้าอย่างเหมาะสมเป็นองค์ประกอบหลักได้อย่างสมบูรณ์ โดยสื่อที่พัฒนามีความปลอดภัยและเหมาะสมต่อเด็กวัยแรกเกิด-2 ปี โครงสร้างนิทานประกอบด้วย 5 หน้า ซึ่งได้รับการออกแบบให้สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการของ Piaget, Montessori, Erikson และ Vygotsky โดยเน้นการกระตุ้นการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสและการลงมือปฏิบัติของเด็ก

ผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ต้นแบบในการอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมผ้าอ้อมครามผ่านสื่อสร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงระหว่างการพัฒนาเด็กกับมรดกวัฒนธรรมของชุมชน

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านิทานทำมือที่พัฒนาขึ้นสามารถทำหน้าที่เป็นสื่อสร้างสรรค์ที่บูรณาการผ้าอ้อมครามเข้ากับเนื้อหาอย่างเหมาะสม ทำให้เกิดรูปแบบสื่อที่มีส่วนช่วยในการอนุรักษ์และถ่ายทอดคุณค่าของวัฒนธรรมผ้าอ้อมครามในบริบทของชุมชน ทั้งยังเป็นการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นใน

กระบวนการผลิตสื่อการเรียนรู้ร่วมสมัย สามารถเป็นต้นแบบในการอนุรักษ์และเผยแพร่วัฒนธรรมผ้าอ้อม
ครามผ่านสื่อสร้างสรรค์ที่เชื่อมโยงระหว่างการพัฒนาเด็กกับมรดกวัฒนธรรมของชุมชนได้

ผลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ส่งเสริมให้เด็กในช่วงวัยแรกเริ่มมีโอกาสสัมผัสและเรียนรู้ เรื่องราววัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านสื่อที่จับต้องได้จริง

ผลการออกแบบเนื้อหาพบว่า นิทานทำมือสามารถนำเสนอเรื่องราวที่สะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่น
ผ่านสื่อที่เด็กสัมผัสได้จริง โดยผ้าอ้อมครามและองค์ประกอบภาพ เช่น รถตุ๊กตุ๊ก ช้าง ดอกบัว และระนาด
ช่วยให้สื่อมีความเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ไทย ทำให้เด็กมีโอกาสได้รับประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม
ตั้งแต่วัยเริ่มต้น

การอภิปรายผล

ด้านพัฒนาการเด็ก

ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่านิทานทำมือจากผ้าอ้อมครามสามารถเสริมสร้างพัฒนาการเด็กได้อย่าง
มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการของ Jean Piaget ที่เน้นว่าเด็กวัยแรกเกิด-2 ปี อยู่ในระยะ
Sensorimotor Stage ซึ่งเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสและการกระทำ การใช้วัสดุที่มีพื้นผิวสัมผัสหลากหลาย
ของผ้าอ้อมคราม เช่น ผิวหยาบของผ้าฝ้าย ผิวเรียบของผ้าไหม และรอยต่อของคราม ช่วยกระตุ้นประสาท
สัมผัสและส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านการลงมือทำ

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Maria Montessori ที่เน้นว่า "มือคือเครื่องมือ
แห่งสติปัญญา" (The Hand is the Instrument of Intelligence) การที่เด็กได้หยิบจับ สัมผัส และสำรวจ
นิทานทำมือเป็นการกระตุ้นวงจรประสาทในสมองที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสโดยตรง

ด้านการจัดการองค์ความรู้และมรดกวัฒนธรรม

การนำผ้าอ้อมครามมาเป็นองค์ประกอบหลักของสื่อการเรียนรู้เป็นการยกระดับภูมิปัญญาท้องถิ่น
จากวัตถุดิบเชิงหัตถกรรมให้เป็นสื่อที่มีความหมาย (Meaningful Learning) ตามแนวคิดของ Jerome
Bruner เด็กไม่ได้เรียนรู้แค่เรื่องราวในนิทาน แต่เรียนรู้ผ่านวัสดุที่เป็นมรดกวัฒนธรรม การสร้างสรรค์นี้ไม่
เพียงแต่รักษา (Preservation) องค์ความรู้ แต่เป็นการนำองค์ความรู้มาใช้ใหม่ (Recontextualization)
ในรูปแบบที่เหมาะสมกับคนรุ่นใหม่ที่สุด ซึ่งเป็นการอนุรักษ์อย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับแนวทางของ
UNESCO ที่ส่งเสริมการใช่มรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Cultural Heritage) ในบริบท
ที่ร่วมสมัย

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้ดูแล与孩子

นิทานทำมือเป็นสื่อที่ต้องอาศัยผู้ดูแลในการอ่านและสำรวจร่วมกัน (Co-presence) ซึ่งช่วยสร้าง
ช่วงเวลาของการมีปฏิสัมพันธ์ที่อบอุ่นและปลอดภัย ช่วงเวลานี้ช่วยสร้างความไว้วางใจพื้นฐาน (Basic

Trust) ให้เกิดขึ้นในตัวเด็กตามทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของ Erik Erikson (ขั้นที่ 1 = Trust vs. Mistrust) การสัมผัสและกิจกรรมร่วมกันจึงไม่เพียงแต่พัฒนาด้านร่างกาย แต่ยังพัฒนาด้านอารมณ์และสังคมไปพร้อมกันด้วย

ด้านความยั่งยืนของการผลิต

แม้ว่านิทานทำมือจากผ้าย้อมครามจะมีต้นทุนด้านเวลา แรงงานฝีมือ และวัสดุที่สูงกว่าสื่อสำเร็จรูปทั่วไป แต่ผลการดำเนินงานของโครงการสะท้อนให้เห็นว่ามีความเป็นไปได้ในการพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนในระดับชุมชน หากมีการจัดระบบการผลิตที่เหมาะสม งานวิจัยชี้ให้เห็นว่า การถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการออกแบบและกระบวนการผลิตให้แก่กลุ่มผู้ทอผ้าย้อมครามหรือกลุ่มหัตถกรรม สามารถช่วยยกระดับให้ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวกลายเป็นสินค้ามูลค่าเพิ่มที่เชื่อมโยงทั้งการพัฒนาเด็กและการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นได้จริง อีกทั้ง การรวมกลุ่มการผลิต การใช้วัสดุท้องถิ่นร่วมกัน และการจัดหาแหล่งตลาดที่แน่นอน เช่น ร้านของฝาก OTOP พื้นที่ท่องเที่ยว หรือแพลตฟอร์มออนไลน์ สามารถเพิ่มปริมาณการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างรายได้หมุนเวียนกลับสู่ชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ แนวทางดังกล่าวยังสอดคล้องกับแนวคิด Sustainable Development ในด้านการสร้างอาชีพเสริม การอนุรักษ์หัตถกรรมดั้งเดิม และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณค่าทางสังคมและวัฒนธรรม

ด้านข้อจำกัดและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ

แม้ผลการประเมินโดยรวมจะอยู่ในระดับสูง แต่ผู้เชี่ยวชาญได้ชี้ให้เห็นประเด็นที่ควรปรับปรุง โดยเฉพาะด้านความเหมาะสมของสีและภาพ (ค่าเฉลี่ย 3.00) และการส่งเสริมกล้ามเนื้อมัดเล็ก (ค่าเฉลี่ย 3.50) ซึ่งสะท้อนว่าสื่อยังมีพื้นที่ในการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะที่สำคัญ เช่น การเพิ่มตีนตุ๊กแกเพื่อให้เด็กได้ฝึกการดึง และการปรับปรุงสีให้มีคอนทราสต์ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น แสดงให้เห็นถึงความต้องการในการพัฒนาสื่อให้มีความหลากหลายของกิจกรรมและความชัดเจนของสิ่งเร้ามากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Brown และคณะ (2015) ที่พบว่าทารกสามารถมองเห็นสิ่งที่มีความเปรียบต่างสูงได้ดีกว่า

การอภิปรายผลเปรียบเทียบกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Goh และคณะ (2023) ที่พบว่าหนังสือผ้าสัมผัส (Sensory Textile Books) มีส่วนช่วยกระตุ้นทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก ความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการของเด็กได้อย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะเมื่อใช้ร่วมกับแนวทางการเรียนรู้แบบมอนเตสซอรี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Carroll (2022) ที่เสนอว่าวัสดุผ้าควรถูกเข้าใจว่าเป็น "สื่อที่มีชีวิต" (living material) ซึ่งช่วยเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจ เรียนรู้ และสร้างความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านการสัมผัสอย่างมีความหมาย

งานวิจัยนี้เพิ่มมิติใหม่โดยการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่น (ผ้าอ้อมคราม) เข้ากับการพัฒนาสื่อสำหรับเด็ก ซึ่งแตกต่างจากงานวิจัยก่อนหน้าที่มักเน้นเฉพาะด้านพัฒนาการโดยไม่เชื่อมโยงกับมรดกวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

การวิจัยเชิงทดลอง - ควรมีการทำวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ในครั้งต่อไป เพื่อศึกษาผลของการใช้นิทานทำมือชุดนี้ต่อพัฒนาการเด็กกลุ่มเป้าหมายในระยะยาว (Longitudinal Study) อย่างเป็นรูปธรรม โดยมีการเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม (Control Group)

การขยายช่วงวัย - ควรมีการต่อยอดการสร้างสรรคินิทานทำมือให้เหมาะสมกับพัฒนาการเด็กในวัยที่สูงขึ้น (เช่น วัย 3-5 ปี) ซึ่งจะเน้นการเรียนรู้ด้านภาษาและสังคมมากขึ้น โดยยังคงใช้ภูมิปัญญาครามเป็นองค์ประกอบ

การพัฒนาหนังสือ - ควรพิจารณาเพิ่มองค์ประกอบที่เอื้อต่อการดึง จับ หรือเคลื่อนไหวชิ้นส่วนภายในหนังสือผ้า เช่น สายดิ่งหรือปุ่มหยิบจับ เนื่องจากองค์ประกอบเหล่านี้สามารถช่วยกระตุ้นให้เด็กใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กในการออกแรงและควบคุมการเคลื่อนไหวได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะทำให้สื่อมีประสิทธิภาพสูงขึ้นในการส่งเสริมทักษะการพัฒนาตามวัย

การเปรียบเทียบกับภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่น - ทำการวิจัยเปรียบเทียบการสร้างสรรคสื่อสำหรับเด็กโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่น (เช่น ผ้าบาติก, เครื่องจักสาน) เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพและความแตกต่างในการส่งเสริมพัฒนาการ และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสื่อจากมรดกวัฒนธรรมในพื้นที่อื่นต่อ

บทสรุป

การวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของการบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับการพัฒนาสื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กเล็ก ซึ่งไม่เพียงช่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ยังเป็นการอนุรักษ์และเผยแพร่มรดกวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน การนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์และการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในอนาคตจะช่วยให้เกิดการพัฒนายั่งยืนทั้งในมิติการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

เอกสารอ้างอิง

กรมอนามัย. (2564). *แนวทางส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย*. กระทรวงสาธารณสุข.

<https://www.thaichilddevelopment.com/images/doc/Ebook1.pdf>

กัญญารัตน์ แก้วกมล, นิติคุณ ท้าวทอง, สุปวีณ์ รสรัตน์, อนุศิษฐ์ เพชรเชนทร์, อมรรัตน์ รัตนสุภา และ

จันทร์ศรัณู ภูติอริยวัฒน์. (2564). การใช้ทุนทางวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน. *วารสาร*

- มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 11(1), 76–89. ค้นจาก
<https://so07.tci-thaijo.org/index.php/HUSO-J/article/view/1031>
- ชนกสุดา เชื้อชวด. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแรกเกิดถึง 2 ปีของผู้ดูแล
อำเภอหลานสัก จังหวัดอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์สาธาณสุขศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
NU Intellectual Repository. [https://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/6061/3/
ChanoksudaChuachud.pdf](https://nuir.lib.nu.ac.th/dspace/bitstream/123456789/6061/3/ChanoksudaChuachud.pdf)
- แพร คมลักษณ์. (2564). การพัฒนาสื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น: กรณีศึกษา
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลโพธิ์ไชย อำเภอโพธิ์ไชย จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. TU Digital Collections. [http://
ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2021/TU_2021_6219030126_14853_17975.pdf](http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2021/TU_2021_6219030126_14853_17975.pdf)
- สุวรรณค์ ใคว์ตระกูล. (2513). ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาและความคิดของเปียร์เจย์ (Piaget's
Cognitive Development Theory). *วารสารศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 1(1),
<https://digital.car.chula.ac.th/educujournal/vol1/iss1/3>
- Bahrack, L. E., & Lickliter, R. (2000). Intersensory redundancy guides attentional selectivity and
perceptual learning in infancy. *Developmental Psychology*, 36(2), 190-201. Retrieved
from <https://doi.org/10.1037/0012-1649.36.2.190>
- Blunden, A. (2011). *Vygotsky's theory of child development*. Retrieved from [https://www
.ethicalpolitics.org/wits/vygotsky-development.pdf](https://www.ethicalpolitics.org/wits/vygotsky-development.pdf)
- Bos, G. J. F. J., Timmer, C. Y., Lelieveld, O. T. H. M., Scheenstra, R., Sauer, P. J. J., Geertzen,
J. H. B., & Dijkstra, P. U. (2020). Motor development in children 0–2 years pre- and post-
LTX: A prospective study. *Pediatric Transplantation*, 24(7), Article e13803. Retrieved from
<https://doi.org/10.1111/petr.13803>
- Brown, A. M., Lindsey, D. T., Cammenga, J. G., Giannone, P. J., & Stenger, M. R. (2015). The
contrast sensitivity of the newborn human infant. *Investigative Ophthalmology & Visual
Science*, 56(1), 625-632. Retrieved from [https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc
/articles/PMC4309312/](https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4309312/)
- Bruner, J. (1990). *Acts of meaning*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
https://mf.media.mit.edu/courses/2006/mas845/readings/files/bruner_Acts.pdf

- Carroll, J. (2022). Young children's encounters with textiles: Touch, materiality and learning. *Contemporary Issues in Early Childhood, Advance online publication*. Retrieved from <https://doi.org/10.1177/14639491221116915>
- Center on the Developing Child, Harvard University. (2010). *The science of early childhood development*. Retrieved from <https://developingchild.harvard.edu/resources/the-science-of-early-childhood-development/>
- Goh, T. S. Q., Lai, Y. L., & Pormalu, K. (2023). The use of sensory textile books to encourage creativity among preschool children: A case study. *International Journal of Modern Education, 5*(19), 47-66. Retrieved from <https://doi.org/10.35631/IJMOE.519004>
- Güldenpfennig, F., Fikar, P., & Ganhör, R. (2018). *Interactive and open-ended sensory toys: Designing with therapists and children for tangible and visual interaction*. Proceedings of the Twelfth International Conference on Tangible, Embedded, and Embodied Interaction (TEI '18), 451-459. <https://doi.org/10.1145/3173225.3173247>
- International Bureau of Education–UNESCO. (n.d.). *Zone of Proximal Development (ZPD)*. Retrieved from <https://www.ibe.unesco.org/en/glossary-curriculum-terminology/z/zone-proximal-development-zpd>
- Lillard, A. (2011). *Montessori: The science behind the genius* (2nd ed.). np.: Oxford University Press.
- Montessori, M. (1949). *The absorbent mind*. np.: Kalakshetra Publications.
- Montessori, M. (1966). *The secret of childhood*. np.: Ballantine Books.
- Nik Roseli, N. E., Md. Yasin, S. F., Sharim, M. A., & Vijayaragavan, K. (2024). Case study on fine motor skills development in early childhood education. *International Journal of Academic Research in Business and Social Sciences, 14*(9), 1808-1816. Retrieved from <https://doi.org/10.6007/IJARBS/v14-i9/22749>
- Reid-Walsh, J., & Rouse, J. (2023). Understanding the design values of baby books: Materiality, co-presence and remediation. *Journal of Early Childhood Literacy, Advance online publication*. <https://doi.org/10.1177/14639491221116915>

- Shah, S. A., & Phadke, V. D. (2023). Mobile phone use by young children and parent's views on children's mobile phone usage. *Journal of Family Medicine and Primary Care*, 12(12), 3351-3357. https://doi.org/10.4103/jfmpc.jfmpc_206_19
- Wilcox, T., & Chapa, C. (2003). Infants' ability to use luminance information to individuate objects. *Cognition*, 91(2), B57-B66. Retrieved from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC3715126/>
- World Health Organization. (2019). *Guidelines on physical activity, sedentary behaviour and sleep for children under 5 years of age*. Retrieved from <https://www.who.int/publications/i/item/9789241550536>